

Al. 5.

Geesti: Ma Rahwa

Kalender

ehk

Täht-Ramat

1777

Alasta peäle, pärrast meie

Josanda Jeesuse Kristuse
Sündimist.

(Siin ühhes on ka trükkitud, Pastor Johanni
Kristow Henkeli ramat, Jummalala surest teggu-
dest Inimeste heaks; mis walmis ja kookopandud
maksab Liina trükkerii sees 15 Koppikad, ja kelle
reine Jäggo ka pea trükkitud saab.)

Talliinas, trükkitud Lindworse kirjadeg

Párrast sedda talist Jhesuse Kristusse
sündimist on tännawo se 1777. aastal.

Párrast ma-ilma lomist 5777

Párrast Eutterusse õige us'o illes-
wõtmist 260

Párrast wanna katko 120

Párrast sedda kui wäggi Pranburgi
laks 98

Párrast sedda kui Toompä põllend 93

Párrast sedda sure nälja hakkatust 82

Párrast teist katko 67

Párrast meie armolissema Kelsel ja
Sure Praua K A E A R J N A
sündimist 48

Párrast sedda kui ta hakkand wallis-
fema 15

Pühha: Päwa märk A.

Toulo: ja Wastla päwa mahhel on 9
Räddalat.

Märkide selketammine.

● Noor ku.

▷ Eosimenne werendel.

● Täis ku.

◁ Wilmne werendel.

✠ Hea aadrit lasta.

⊗ Hea suppo lasta.

* Hea arstimisse rohto rootra.

⊗ Hea külwada ning istutada.

● Hea lapsi wõdrutada.

x Sedda, mis pitkalliste peab kaswama.

→ Hea puid raiuda hõne tarwis.

└ Alhio tarwis.

p. párrast.

p. l. párrast lounat.

e. l. enne lounat.

P. Pühha.

JANUARIUS. Nedri-Ku.

Kristusse ümberlei-	Alta	Kolmas Pea-
famisest, Lul. 2, 21.	Summal.	tuf.
1 Nedri Pääw	Summi	Surest Wee-
2 Abel, Seth,	saddo	Upputusfest.
3 Enoh	ja	h. 54.
4 Metusalem	tuist,	S E shadis.
5 Simeon	D 1, 44. p. l.	fui Jnni-
6 Running P.	✱ parrast	n. ssi h a k a s
7 Jullarus	sedda	paljo sama Ma
Jesus 12 Alastat Kanna, Lul. 2,		peale, et neimad
8 1 P. p. 3. R. Pühh.		wägga mitme-
9 Peatus	— on	sugguste Patta-
10 Paoi P.	felget	dega Summalat
11 Ewralm	ja linge	wihhastafid, ja
12 Kein	● 5, 43. e. l.	temmaf annom
13 Hilarins	✱ ful-	paljo ei holi nud.
14 Welis	mat	Jnnimeste Kur-
Pulmad Kana Etinas, Joan. 2.		jus (ööd. Ne
15 2 P. p. 3. R. Pühh.		olli siar Ma
16 Alsbregt	— Ilmat	peal, ja nende
		Süddame Mõt-
		ted ja Mõtle-
		mis-

Sel Kuul on 31 Päwa.

17 Jännise P.	odata.	missed selge
18 Affel	Wägga	kurjad igga-
19 Sara	✱ 7, 28. p. l.	pääw; nenda et
20 Bab. Seb.	✱ fulm	se pühha Jnni-
21 Neto	—	mal sedda liggi-
Pealiskust Kapern. liinas, Matt. 8		malt kahhetes,
22 3 P. p. 3. R. Pühh.		et ta Jnnimesfi
23 Eotta	pehmet	Ma peale oli
24 Timoteus	ning	teinud ja ta
25 Paawli ümb.	uddu-	Südda teggi
26 Polikarpus	sed	haiget. Keil
27 Krisostom.	—	Summala Mo-
28 Karel	● 6, 10. e. l.	minissed, ja
Kristus laewa peal, Matt 8.		temma pühha
29 4 P. p. 3. R. Pühh.		Minime Kuluta-
30 Adelgund	il-	missed (h. 50.)
31 Ann	mat.	olli ilma: argo
		olnud, separrast
		ütles Summal:
		minno

zanel selle ku päwal touseb päike kello 8. ning
 ühe pole tundi, läheb alla kell 3 ning ühe pole
 tundi Pääw on pikk 7. tundi, ja 6 17 tundi.

FEVBRUARIUS, Kõnula. Ku.

1 Pirrit	Kaunid	Minno Waim
2 Kõnula P.	kül-	ei pea mitte ig-
3 Hanna	D 9, 27. p. l.	gaweste Inni-
4 Beronika	mad	meste sees no-
Umbrohhust, Matt. 13.		mima, sest et
5 5 P. p. 3. R. P.		nemmad agga
6 Tio	Ilmad.	Eihha on; ma
7 Rikart	Lummi-	tahhan Inni-
8 Kasperdina	+	mest, mis min-
9 Salomon	faddo.	na ollen lonud,
10 Kolastika	10, 55. e. l.	Ma peält ärra-
11 Edo		kautada, ni hās-
Wina: mdest, Matt. 20.		ti Innimesesed,
12 2 P. e. Krist. Alkest. P.		kui Le: sse, ja
13 Peningna	•	Romajad, ja
14 Wokentin	Sulla	Liinud, mis
15 Waustina	→	Laewa al.
16 Juliana	Ilm:	6. 55. Wenda
17 Aleksander	selle	olleks Jummal
18 Konfordia	järrele	omma kange
		Kohto ja digus-
		se pärrast pid-
		dand

Eel Kuul on 28 Päwa.

Külm Mehhest, Eul. 8, 14.		dand teggema,
19 2 P. e. R. M. P. S. A. C. 3, 14. P.		kui keik Waggad
20 Eugarius	↳ affa-	Ma peält ollek-
21 Jesaias	wad	sib ärralõppend
22 Peetri Pääm. A.	jälle	olnud; agga
23 Serenus	wägga	Mo, se wagga
24 Maddise P.	külmad	Mo! (6. 53.)
25 Wiktorius	• ilmad	ellas weel, ja
Pimme tee äres, Luc. 18.		temma leidis
26 1 Pühha P.	• 4, 58 p.	Armo Jumma-
27 Leander	• tul-	la Eilma ees.
28 Wastla P.	lema.	Temma, onima
		Maefega, ja
		temma kolm
		Poega

16 nel selle ku päwal touseb päike kello 7. lähhää
alla kello 5. päaw on 10, 6 agga 14 tundi piff.

MARTZUS.

Paasto-Ku.

1	Tuhla Pääm	Ränge	Poega Sem,
2	Medea	külm,	Ham ja Tawet,
3	Eers	selle	omma Raeste-
4	Adrian		ga, need kahhel-
Kristusse Kiusatamisest, Matt. 4.			
5	P. Paastus	7, 57. e. l.	sa Hinge said
6	Kottwrid	järrele	wäärt arwatud,
7	Perpetua	✠	et nemmad seft
8	Ciprian	tuul	Arakautamis-
9	Pööri Pääm	lummi-	seft piddid alle-
10	Mifeus	✠ saddo	jama, ja et mitte
11	Konstantin	ja	weel Innimes-
Kananee Raesest, Matt. 15, 12.			
12	3 Pühha Paast. Krefor.	6. 56. Hea	Melega olleks
13	Ernestus	4, 22. e. l.	Jummal külel
14	Safarias	✠	keide peäle weel
15	Longinus	tuiß.	hallastand, kui
16	Kert	Müüd	se olleks woinud
17	Tuio	af.	olla; Jummal
18	Willemina	fab	watas otse weel
			ueste

Sel Kuul on 31 Päwa.

Sesties lurratist waemat: Luk 1.	ueste Innimes-
19 4 Pühha P.	Päwa-
20 Matrona	✠
21 Pent	7, 4. e. l.
22 Rawael	✠ paiste
23 Tiits	lund
24 Kasimir	fulla-
25 Paast M. P.	tada.
5000 Meyhe sootmisest, Joau. 6.	
26 5 Pühha P.	Peh-
27 Rustaw	med
28 Rideon	1, 57. e. l.
29 Rido	fullad
30 Adonias	ilmad.
31 Derlaus	✠
	te Ello: Wisid
	lähbi; agga wa-
	ta (ööldakse),
	Ma olli Jum-
	mala ees ärra-
	riffutud, ja olli
	täis Wäggewab-
	da sanud, seft
	keik Lihha olli
	ommad Ello:
	Wisid Ma peäl
	ärrariffunud.
	Sepärrast ütles
	Jummal Moa
	wasto: Keise
	Lihha Ots on
	min.

ionel selle ku päwal tontse pälle lello 6. lähhäb
alla lello 6. pääw on 12. ja 12. tuudi pite.

2003. J. J. S. Vürri-ehf Mahla-Ru.

1 Karjal Pääw	Lummi	minno ette tul-
2 6 Vühh. Paast.	tuist,	nud, sest Ma on
3 Werdinand	7, 47 p. l.	täis Wägaewal-
4 Ambros	segga-	da neist sanud;
5 Maksim	sed	sepärrast wata,
6 Kōlestin	niisked	ma tahhan neid
7 Aron	ja	Maga hopis
8 Liborius	...	ärrarikkuda.
Kristusse fisse-sõltmisest, Matt. 21.		§. 57. Jum-
9 7 Vühh. Paast.	peh-	mal õppet as
10 Etsekiel	med	temmale ühtla-
11 Leo	9, 30. p. l.	se, kui d a w i s i
12 Julius	Ilmad	Jummal tedda
13 Suur R. P.	on	tahtis illespid-
14 Suur Rede	Rünni P.	dada selle Muht-
15 Karin	lota.	lusse d i a l; tem-
Kristusse illestõusmisest, Marc. 16.		ma pid di l i s
16 Esim. Vühh	Ränge	suur Laew teg-
17 Seine Vühh	tuul	gema, kui ü s
		suur Hone; nen-
		da ütles Jum-
		mal: Te ennese-
		le Laewa Kõwri
		Puust; Kam-

Sel Kuul on 30 Päwa.

18 Kolmas P.	wihma-	brittega pead sa
19 Timon	6, 36. p. l.	se Laewa tegge-
20 Adolarius	ja	ma; ja seest: ja
21 Karisius	luni-	wälja spid di
22 Katus	mega	pead sa sedda
Künipandud ukst, Joan. 20.		Piggiga tõrwa-
23 1 P. P. R. III. P. Jüri P.	segga-	ma. Ja seddawi-
24 Albert	tud.	si pead sa sedda
25 Markus P.	9, 49. e. l.	teggema: kolm-
26 Etsekiel	Fülmad	sadda Künart
27 Eudokw	...	olgo Laewa Pite-
28 Klaus	...	lus; wistkum-
29 Wtalls	...	mend Künart
Heast Karjatsest, Joana. 10.		tema Laius, ja
30 2 P. pärrast R. W. P.	...	kolmkummend
		Künart temma
		Kõrgus; ja weel
		õppet as Jum-

12nel selle ku päwal tõuseb päilit pole tuadi pärrast kello 4. ning lähhab alla, pool tuadi pärrast kello 7. Pääw on pilt 13 ja õ 9 tuadi.

MÄRUS:

Mäio - ehf Leht - Ru.

1	Wolfrid P.	Willo	mal, et üks ja
2	Eule + Pääro	uddu-	üks Alken pid
3	Risti Leidm.	9, 32. e. l.	bid ollema tem-
4	Rottard	ne	ma Külle peäl,
5	Susanna	ja	ja kolmed laed
6	Donisilla	taulne	pealestikko.
Urrikesse aia pärrast, Joan. 16.			
7	3 P. pärrast Kr. illest. P.		6. 58. Sed-
8	Valerius	ilm wah-	da käl woisid
9	3 b	hetab	mitto siis Rae-
10	Parnabas	Peawa-	rüks paäna, kui
11	Riktorja	1, 1. p. l.	nemmad näg-
12	Kert	paist-	gid, et Noa ni-
13	Liberatus	misse	suggust löpmat-
Kristusse ärramunemisel, Joan. 16.			
14	4 P. pärrast Kr. illest. P.		ta suurt Ellajast
15	Sohwi	ja	ehhitas; agga
16	Jodokus		Jummalala Käs-
17	Erif	wih-	so peäle teggi ta
18	Nikander	maga	sedda ja Jum-
			mala Suust teä-
			dis ta mis pididi
			sündima; sest
			nenda ütles
			Jummal; Wa-
			ta,

Sel Kuul on 31 Päwa.

19	Potensia	C 2, 56. e. l.	ta, minna tah-
20	Bill	[Range	han Wee-üppu-
Digesi Pallumisest, Joan. 16, 23.			
21	5 P. pärr. Krist. III. P.		tust Ma peäle
22	Emilia	rahhe	sata, et ma ärra-
23	Eduard	on	rifikun Laewa
24	Vendiks	far-	alt feil Eihha,
25	Suur R. P.	5, 12. p. l.	kus Elio Waini
26	Ester	ta.	sees on; feil,
27	Veet	So-	mis Ma peäl
Nõmüstajast, Joan. 15, 16.			
28	6 P. pärr. Kr. illest. P.		on, peab Hinge
29	Mart	jad	heitma. Plega
30	Petronella	il-	sinnoga tahhan
31	Wland	mad.	ma omma Seä-
			dust kindlaks
			tehha, ja sa pead
			Laewa miane-
			ma, sinna ja sin-
			no Pojad, ja sin

8mal selle ku päwal touseb päike pole tundi
pärrast kello 3. ning lähhab alla pole tundi pärrast
kello 8. päaw on pil 17. b agga 7 tundi,

1 Kotskal	Wil-	no Maene ja so
2 Hestia	10, 46. e. l.	Poegade Mae
3 Kasinus	+ lud	sed sinnoga.
Pühast Wainust, Joan. 14, 23.		§. 59. Keige-
4 Pühhi	tuul-	suggusest ella-
5 Teine Pühha	sed	wast Lomadest,
6 Kolmas P.	ilmad.	mis Wee sees ei
7 Lukrefia		woi ellad, pid-
8 Medardus		did ka monned
9 Pertram		paarid Laeva
10 Pitkom P.	2, 38. e. l.	sisse sama wor-
Jesus ja Metodemus, Joan. 3.		tud, et keikist ja
11 Jains J. P.	Kange	igga h h e st
12 Basilides	mür-	Eugnu Ellu se
13 Tobias	rista-	jääks keige se
14 Valerius	minne	Ma peäle; neist
15 Witus	on	Eindudest nende
16 Justina	* odata.	Eugnu järrele,
17 Kreer	8, 18. e. l.	ja neist Lojustest
		nende Sou jär-
		rele, ja keikist,
		mis Ma peäl
		romawad, nen-

Killast Meheest, xul. 16.		de Sugnu järre-
18 P. p. 3. a. J. P.		le. Keikist (üt-
19 Kermasius	+ selle	les Jummal)
20 Abgarus	järrel	peawad nem-
21 Noel	wiklo	mad kahheste
22 Abasus	tuul.	ehk Paaris so
23 Basilus	Peäwa-	jure tulles, et
24 Jani Päär	2, 5. e. l.	nemmad Ellus-
		se jäwad.
Surest Ohtosoma atast, xul. 14, 16.		§. 60. Kui
25 P. p. 3. a. J. P.		Moa keik olli tei-
26 Jeremias	paiste	nud, sedda mo-
27 Radislaus	ja	da, kui Jummal
28 Josua	sojad	tedda olli kask-
29 Peter Paks	kuiwad	nud, nenda et se
30 Judit	ilmad.	Laew walmis
		olli, siis ütles
		Jum-

ionel selle Ku Päwal touseb päile 2. werendel pärrast kello 2. ning lähhab alla, üks werendel pärrast kello 9. Päär on piik 18 ning üks pool tundi. D on 1. ning üks pool tundi.

1 Teobald	15, 9. p. l.	Jummal: Min-
2 Raddunud Lambast, Eul. 15, 1.		ne nääb sinna
3 Kornelius	Selged	ja keik so Perre
4 Ulrik	ja	seäna Laewa
5 Anselm	wägga	peäle; ja keikit
6 Hektor	sojad	puhtast Lojus
7 Semetrius		test (ehk neist,
8 Erino	ilmad.	mis sel Ujal In
Olge armolissed, Eul. 6, 36.		nimestele ollid
9 Israel		tubbatud süa),
10 Eleonora	Pärrast	wõtta ennesele
11 Hindrik	sedda	seitse Pari, iika
12 Marrete P.	fange	üks Jofane ja
13 Bonavent	mürris-	temma Emma-
14 Apost. Jagg.	taminne,	ne; ja neist Lo-
Rehlest Kallafagist, Eul. 5, 4.		justest, mis ei
16 Alexius		olle puhtad, kaks
		üks Jofane ja
		temma Emma-
		ne; hendasam-
		moti neist Lin-
		dubest, mis Lae-
		wa al, seitse Pa-

18 Rosina	wihma	ri igga Sug-
19 Kuwina	ja	gust. Ja Moa
20 Elias	tulega.	teggi keik sedda-
21 Daniel	Wail-	mõda, kui Jum-
22 Maria M. P.	sed	mal temmale
Wartseride õigussest, Matt. 5.		kaskis.
23 Kirsti	(25. p. l)	6. 61. Moa
24 Anno	pauddo	olli kussadada
25 Blawi P.	ilmad	Alastad wanna,
26 Marta	uddu-	kui se Wee. Up-
27 Peatrip	sed	putusse Westi
28 Blawi P.	õdd.	Ma peäle tuli.
4000 Mebbe sõotmisesest, Mark. 8.		Temmalaks sis
30 Kermann		Laewa peäle,
		ja temma Po-
		jad Sem, Ham
		ja Jarwet, ja
		Moa Maene, ja
		kolm temma

14 nel selle tu päwal touseb päile 3 werendel
 pärrast kello 4 ning lõhhab alla werendel pärrast
 kello 7. päaw on piil 14 ning üks pool, õ agga 9.
 ning üks pool tundi.

1 Peetri Wang.	Kaunid	Peegade Maesed
2 Annibal	sojad	ja kui nemmad
3 Eleasar	ilmad,	sisse läksid, siis
4 Judas	kange	tullid Isane ja
5 Dominikus		Emmane teigest
Walle Prohmeldest, Matt. 7. 15.		Eihasti, neist
6 8 P. p. 3. a. J. P.		puhtast Lojus-
7 Tonatus	rihm	test, ja neist mit-
8 Siriakus	o, 32. e. l.	te puhtad ei olle;
9 Romanus	rahhe-	keitsuggu Ella-
10 Iamirfe P.	ga	jaid omma Sou
11 Eisebius		järrele, ja keik-
12 Klara	seg-	suggu Lojusid
Allekohst. Waja Piddaj. Luk. 16.		omma Sou jär-
13 9 P. p. 3. a. J. P.		rele, ja keiksug-
14 Ello	5, 37. p. l.	gu Demajad,
15 Ruffi Mar.	aatud.	mis Ma peal
16 Isak	Wail-	romamad om-
17 Onesimus	sed	ma Sou järre-
18 Veno	ilmad	le, ja keiksuggu
		Eindusid omma
		Sou järrele, ja
		keiksuggu Einas-
		keissi,

19 Sebald	willud	keissi, keiksuggu
Jerusalemma ärraristmis. Luk. 19		mis ial Liba-
20 10 P. p. 3. a. J. P.		dega on. Need
21 Willibert	ööd	keik tullid Moa
22 Saksus	1, 2 e. l.	jure Laema, kah-
23 Parsabas	Mür-	hekeste chf Paa-
24 Petri Pääw	rista-	ris teigest Eih-
25 Pudwif	minne	hasti, kus Ello-
26 Ireneus	tulega.	Waim sees olli,
Barisrist ja Löluerist, Luk. 18.		nenda kui Jum-
27 11 P. p. 3. a. J. P.		mal Maale olli
28 Augustin	Selged	rafinud.
29 Iwan. Huff.	ilmad.	8.62. Mona
30 Benjamin	4, 6. e. l.	ja Loidust oli
31 Rebekka		Moata wotnud,
		ja ennese jure
		koggunud, kei-
		gest

nel selle ku päwal tousel päle 3. merendel
pärast kello 4 ning lähkäh alla, merendel pärast
kello 7. päew on piik 14. ning üks pool, 8 agga
9 ning üks pool tundi.

1 Eddius	Taew	gest Roast, mis
2 Elisa	on	saakse, et se In-
Kurdish ja Keletumast, Mark. 7		
3 12 P. p. 3. a. J. P.		nimestele ja
4 Reinard	⋯ pil-	neite teiste Lo-
5 Moyses	wes	mabele Edma:
6 Mangnus	● 10, 2. s. l.	ajakš pididi ol-
7 Kai	päärast	lema, nenda kui
8 Mar. Sünd.	sedda	Jummal Roale
9 Abigaal	⌞	oli lasknud.
Preestrist ja Lemist, Lul. 10.		
10 13 P. p. 3. a. J. P.		§. 63. Kui
11 Pööril Pääw	⊕ selged	Roal nühid nen-
12 Cyrus	⊕ willud	de keikidega sees
13 Amatus	Co, 48. s. l.	olli, siis õõldak-
14 † Allendam.	ja	se: Jehowa is-
15 Mikodemus	→ wägga	se panni üks
16 Ewemia	tuulfed	temma takka
Kümnest Piddali többis. Lul. 17.		
17 14 P. p. 3. a. J. P.		finni. Ja sel-
		sammal Pääwal
		lõhkesid keik su-
		re Siggawusse
		hallikad, ja
		Taewa Eugid
		tehti lahti, ja
		sai

18 Werner	●	sai hirmus kan-
19 Baustus	→ ilmad	ge Wihma:
20 Tõnnis	● 4, 33. p. l.	Saddo Ma
21 Matt. P.	on	peale nelliküm-
22 Morits	lota.	mend Pääwa ja
23 Osea	→ luddu-	nellikümend
Mammouast, Matt. 6, 24.		
24 15 P. p. 3. a. J. P.		Õõd nähtepuh-
25 Harald	sed	ko, nenda et Ma
26 Adolw	→ roihma-	peäl sedda Wet
27 Tetel	⋯ sed	ni paljo sai,
28 Bentfel	→ 9, p. l.	et se tõstis sed,
29 Mihli Pääw	il-	da Taewa ül-
30 Hieronimus	mad.	les, ja et se kõr-
		gesse tõsteti
		Ma peält, nen-
		da

12 nel selle ku pääwal touseb päile lello 6. ning
lähkab alla lello 6. pääw on pilt 12. ning 6 la
12. tundi.

OKTOBER. Wina. eh! Roja. Ku.

Raint. Elina suruust. Eul. 7.

116 P. p. 3. a. 3. P.

2 Wolmer Monned

3 Wolrat Kuwad

4 Laurus L ja

5 Prantis 7, 11. p. 1.

6 Wides selged

7 Amalia pawat.

Wee. Libbiseft, Eul. 14.

8 17 P. p. 3. a. 3. P.

9 Tionisius Mende

10 Burkart + jar-

11 Angelus rele

12 Mat 11, 24. e. l.

13 Teresia on

14 Kallistus tunsed

Euremaj. Räsufst, Matt. 22.

15 18 P. p. 3. a. 3. P.

16 Kallus +

17 Dlop niisked

da et se Laem

kais Wee peäl.

Ja Wess toufis

weel ennam, ja

wöttis ni wäg-

ga Woi must

Ma peäl, et keif

need fõrged

Mäed. mis fei-

ge se Laewa al

ollid, said fae-

tud.

§. 64. Siis

heitis keif lihha

Hinge, mis Ma

peäl lifus, ni

hästi Linnud,

kui kojufsed, ja

Metsalised, ja

keif Romajad,

mis Ma peäl

romawad, keif

Innimesed fa;

keif kelle

Sel Kuul on 31 Päwa.

18 Lukas * ja

19 Eutisus roppud

20 Wendelin 10 8. e. l.

21 Ursel ilmad

Alwatud Innimesest, Matt. 9, 1.

22 19 P. p. 3. a. 3. P.

23 Salome L

24 Blorentin odata.

25 Kristian Lummi-

26 Amandus + sad-

27 Wilip do.

28 Engelbregt 10, 2. p. 1.

Pulma Ridesst, Matt. 22, 1.

29 20 P. p. 3. a. 3. P.

30 Josawat * Kilmad

31 Wolrogang ööd.

kelle Ellis Wai-

mo Ohl ta Rin-

na sees olli, fei-

kist, mis Kuiva

peäl olli lodud

ellama, surri ar-

ra, ja neid kau-

tati Ma peält

ärä, ja ei jänud

ülle ühtegi, kui

agga Noa ja

need, kes tem-

maga Laewas

ollid. Ja Wessi

wöttis Woi must

Ma peäl sadda

ja wiiskim-

wend Päwa.

§. 65.

16nel selle ku päwal touseb pätle pole tundi
pärast kello 7. ning lähhab alla pole tundi pärast
kello 5 päaw on piff 9. ö 15. tundi.

1 Pühade P.	Raunid	9. 65. Ja
2 Pügede P.	kulmad	Jummal mõt
3 Kottelieb	ja	les Noa peäle, ja
4 Ott	4. 46. e. l.	keige Ellajatte,
Kuninga Mehe: Potast, Joan. 4.		ja keikide Lojus-
5 21 P. p. 3. a. J. P.		te peäle, mis
6 Baltser	† nende	temunaga. Lae-
7 Klaudius	järrele	was ollid; Ja
8 Brits	segga-	Jummal lastis
9 Teodora	sed	älle Ma Tuult
10 Martin P.	tuulsed	käia, ja Wessi
11 Martin Püf	† 1, 25. e. l.	allanes ärra; ja
Katwalest Gullafest, Matt. 18.		Shiggawusse;
12 22 P. p. 3. a. J. P.		Hallikad pandi
13 Predrif	ilmad	finni, ja Laewa
14 Leopold		Eugid, ja Gad-
15 Anastasius		do Laewast keel-
16 Alwäus	selge	di ärra; ja
17 Jonas		Wessi läks tag-
18 Eära	raew.	gasi Ma peält
		ja sai wähe-
		maks, kui sabda
		ja

Rohto, Dabhaft, Matt. 22, 15.

19 23 P. p. 3. a. J. P. 156. 5,

20 Amos (4. e. l.)

21 Mar. Ohw. † Kulma

22 Cesilia järrele

23 Klement on

24 Jofias wiim

25 Raddrina P. ja

Wimfest Rohtust, Matt. 25.

26 24 P. p. 3. a. J. P.

27 Isai 10, 15 e. l.

28 Kunter 3. sulla

29 Ewert ilm

30 Andrafe P. 6 odata.

ja wiisküm-

mend Päwa ot-

sa said, se oli

täis wiis Kuud,

mis jäi se Laew

seisma Homiko

pool Made sees

Uraratti Mäg-

gede peäle. Ja

Wessi sai ilka

wähhemaks,

nenda et pool

kolmat Kuud

pärast sed da

paistid Mägge

de Otsad.

9. 66. Melli-

kum-

9mal selle ku päwal touseb päife pole tuudi
pärast kello 8. ning lähhab alla pole tundi pär-
rast kello 3. päaw on pitt 7. 6 agga 17. tundi.

1 Arend	Kül-	kümmend Pä-
2 Kandibus	mad	wa pärrast sed-
Kristusse süüsiõitumissest, Matt. 21.		
3 1 Kr. Tull. P.	3, 19. p. l.	selle Laewa M.
4 Agaton	selged	ken lahti, ja las-
5 Wolber		kis ühhe Kaar-
6 Riggolas	ilmad:	na wälja, ja se
7 Agata	lummi-	lenda s süna
8 R. Sam. P.		ja teina senni
9 Juhum	saddo.	kui Wessi Ma
Lähet enne wiimisi päwa, Lul. 21.		
10 2 Kr. Tull. P. Lüh. P. 18,		peält ärrakui-
11 Elso	(56. p. l.)	was. Siis las-
12 Ottilla	Tuul	kis temma ühhe
13 Butsia	ja	Tuikesse wälja,
14 Nikasius	lummi-	et ta saaks näh-
15 Johanna	tuisf.	ha ehk teada,
16 Lidia		kas Wessi Ma
Joannes Wangi-Tornis, Matt. 11.		
17 3 Krist. Tull. P.		peält oli kahha-
		nend. Agga se
		Tuikenne ei
		leidnud mitte
		omma Jalla-
		Warwastele
		Hin-

18 Kristow	11, 32. p. l.	Hingamis se
19 Eott	Yehmed	Maad, ja tuli
20 Abraam	4. uddu-	Noa jure tagga-
21 Toma P.	sed	si Laewa, sest et
22 Peata	ilmad	Wessi weel lei-
23 Ado	lõppe	ge se Ma peäl
Joannesse Tunnistusfest, Joan. 1.		
24 4 Krist. Tull. P.		temma weel teist
25 Joulo P.	tawad	seitse Päwa, ja
26 Teine P.	10, 8. p. l.	lastis jälle üh-
27 Kolmas P.	aasta.	he Tuikesse Lae-
28 Gita L. P.		wast wälja, ja
29 Noa		se tuli temma
30 Tamet		jure Ohto-Aljal,
Kristusse Sündimissest, Lul. 2.		
31 P. p. Joulo		ja wata (dõl-
		dakse) üks Ol-
		li. Pn leht, mis
		ärramartud, ol-
		li temma Tuus.

Se
 ionel selle ku päwal tõi sed päite werenbel
 pärrast kello 9. ja lähhäb alla 3. werenbel pärrast
 kello 1. pääw on püet 5. ja üks pool tuadi, o agga
 18. ja üks pool tuadi

S. 68. Jummal Raaso peäle olli Noa
laewa läinud (S. 60.), ja Jummal rā-
kis Noale nüüd ka jälle kui se Nast tōis
sai, ja ütles: Minne nüüd laewast wāl-
ja, sinna ja sinna Maene, ja so Pojad
ja so Poegade Maesed; ja keif Ellajad,
mis sinno jures on, keigest Eihhast, ni hās-
ti Einnud, kui Eojusfed, ja keif Roma-
jad, mis Ma peäl romaread, to ennesega
wālja, et nemmad siggivad Ma peäl ja
Suggu teegewad, ja neid paljo saab Ma
peäle. Siis läks Noa wālja, ja temma
Pojad, ja temma Maene ja temma Poe-
gade Maesed temmaga; keif Ellajad, keif
Romajad, ja keif Einnud, mis tal ligub
Ma peäl, omma Sugguwōssade jārrele,
lāksid laewast wālja.

S. 69. Selle helde Raitsmissse peäle eh-
hitas Noa Jummal Auruks ühhe Alta-
ri ülles, ja wōttis keikist puhtast Eojus-
test (S. 60.), ja keikist puhtast Eindudest
(mis

(mis selle Nastaga jo kauniste wōisid olla
siggitud seäl laewa sees: neist wōttis tem-
ma nionned, ja ohwerdas neid Jumma-
lale Pōlletamisse: Ohwriks selle Altari
peäl (S. 43.). Jummal siis watas hel-
deste selle ohwri peäle (S. 42.), ehk se olli
ni armas Jummal Melest, et bōldakse:
Ja Jehowa mōtles ominas Süddames:
Ei ma tahha mitte ennam sedda Maad
ārramanduda Innimesse pārrast, sest In-
nimesse Süddame Mōtlemisied on fur-
jad temma Lapse Pōlwest; ja minna ei
tahha ennam, keif mis ellab, mahhalua,
nenda kui ma vollen reinud. Ei pea ka ed-
despidi keige Ma ilma Pāiwil mitte lōp-
pema Semendaminne egga Leikus, ei Kūlm
egga Pallaw, ei Sui egga Talwe, ei
Pāāw egga Dō.

S. 70. Jummal rākis ka sedda Noa
ja temma Poegade wasto, ja ütles:
Wata, minna sean kindlaste omma Seā-
dust

dust teiega, ja teie Sugguga pärrast teid,
ja igga ellawa Hingega, mis teie jures
on, Lindudega, Lõjustega, ja keik nende
Metsalistega, mis teie jures, keikidega,
mis Laewast on wäljalainud, keikide Ella-
jattega, mis Ma peäl on, et ükski Lihha
ei pea ennam sama ärrakautud Upputus-
se. Weega, ja ei pea ennam nisuggust
Wee Upputust ollema Maad ärrarikkus-
mas. Ja se on se Seädusse Täht: Om-
ma Wikkertari ollen ma Pilwedesse päi-
nud, ja se peab Seädusse Tähteks olle-
ma minno ja Ma wahhel; ja se sünnib,
kui ma Pilwed pilwetan ülle Ma, siis peab
sedda Wikkertkaart Pilwes nähtama, ja
ma tahhan Mele tulletada omma Seä-
dust, mis minno ja teie wahhel keiges Lih-
has, et ei pea mitte ennam Wessi sama
Upputusseks, keik Lihha ärrarikkuda.

S. 71. Ja Jummal õnnistas Noat ja
temma Poegi ja ütles neile: Tehke Sug-
gu

gu ja teid sago paljo, ja täitke se Ma täis:
siggige Ma peäl, ja teid sago paljo seäl
peäl. Ja teie Kartus ja teie Hirm sago
keige Metsaliste peäle, ja keige Lindude
peäle, mis Laewa all on; keik, mis Ma
peäl ligub ja keik Merre Kallad, need on
teie kätte antud. Keik, mis ligub, mis el-
lus on, olgo teile Noaks, keik annan min-
na teile, nenda kui haljast Nohto. Om-
meti ei pea teie mitte Lihha sama temma
Hingega, se on temma Werrega kui ta
werrene ja tores alles on.

S. 72. Nenda se helde Jummal andis
selle ue Ma-il na Rahwale keik need On-
nistamissed jälle kuulda, ja seadis Ma
peäl keik nende Wallitsusse alla jälle, nen-
da kui Adama Päiwil (S. 12.). Ja et se
keigeessimenne hirmus Pat Ma peäl se
olli, et Innimesse Werd ärrawallati, kui
Kain omma Wenda Abelit ärratappis
(S. 45.), siis Jummal kelasan sedda nüüd

kangeſte, ja ütles: Tõest, minna tahhan
 teie Werd teie Hingede parrast takkanou-
 da; keikide Ellajatte Rääst tahhan ma ſed-
 da takkanouda, ja Innimesse Rääst, igga-
 ühhe temma Wenna Rääst (S. 46.) tahhan
 ma Innimesse Hinge takkanouda. Ja kes
 Innimesse Werd ärrawallab, ſelle Wer-
 ri peab jälle Innimesse läbbi sama ärra-
 wallatud, ſest Jummal on Innimest enne-
 ſe ſarnatſeks lonud ehk Jummal Mäo
 järrele teinud.

S. 73. Ja Noa ellas parrast Wee-
 Upputusſe Hakkatust kolmsadda ja wiis-
 kümme Aastad; nenda et keik Noa
 Ello. Pärwad ollid ühheksa sadda ja wiis-
 kümme Aastad (S. 61.), ja ta ſurri
 ärra. Temma olli ſe wiimne, kellele
 Jummal ni pikka Ello. Igga weel ſiin
 Ma peäl (S. 49.) andis; parrast ſedda
 jai ſe jo ikka lühhemaks ja Innimeste
 Ello. Pärwad wähhemaks, et iggaüks
 ſedda

ſedda ennam Surma peäle peab mõtle-
 ma, ja ennast ſinna waſto walmistama.

Neljas Peatük.

Keelede Seggamisſeſt, ja
 Noa Sugguwõsſaſt.

S. 74.

Misuggune hirmus Nuhtluks olleks In-
 nimesſi käl piddand kelama Põlweſt
 Põlwe, Jummalat Melega wihhasta-
 da, ſest et Lapsed ja Lapse Lapsed ni mit-
 mes Põlweſ ſedda woisiſid kuulda ſada
 omma Wannematte Suuſt, kes parrast
 Wee-Upputusſi ni mitto ſadda Aastad
 weel ellasiſid (S. 73.); ja olleſiſid ſest wo-
 nud moista, mis kerge Aſi ſe Jumma-
 la olleks, Innimesſi Ma peäl nuhhe-
 da nende Pattude parrast, et ſe käl tem-
 ma helde Tootuſſe järrel mitte ennam ei

piddand Wee. Upputusse läbbi sündima
(S. 70.) Agga se unnustadi ommeti pea
arra: Hammi Poja. Poeg olli Nimrod,
sellest ööldakse, et ta hakkas wäggewaks
sama Ma peäl, ja olli wäggew Liino.
Uamissee peale, ja hakkas jo ühte Ku
ningriki seädma Pabelis; nenda et teised,
kes käl temma Wendades keif ollid ar
mata, piddid temma Wäggewalda kart
ma, ja ennast temma Wallitusse alla
heitma, mis mitte enne Wee. Upputus
gi polnud kuuldud.

S. 75. Weel ennam wihhastadi Zum
malat sega, kui innimesi hakkas rohke
minne sama Ma peäl, et nemmad ette
wõtsid, ennestele ühte Liina ja Torni
ehhitada: selle Torni ots piddi ullata
ma liggi Taewani, et nemmad ennestele
sega suurt Nimme teeksiwad tulles
Põlwele. Nihwa jures, ja et se neile
Kokko. Koggumisse. Tähhets olles, ja
se

se Liin kindlaks Poigaks, et neid ei saaks
laijale pillutud keige se Ma peäle. Nem
mad siis teggid Teiliskirwa ja põllerasid
neid diete, ja hakkasid sedda Torni ja Lin
ehhitama, nenda et neil olli se Teiliskir
wi Kirwiks, ja Mäe. Wark olli neil
Sauaks.

S. 76. Keigel Ma. ilmal olli siis üks
Kele. Murre ja ühhesuggused Sannad,
sest need ollid keif Noa lapsed ja Sug
gumõssa, kes nüüd Ma peäl ellasid (S.
64.): Zummal tahtis, et nemmad en
nast piddid laiiale andma Ma peäl sedda
täitma (S. 71.); ja mitte siina palia
ühte Kohra ennast ni kindlaste seäd
ma ellama: agga nemmad ei tahtnud
mitte omma ettewoetud Noa mahhajät
ta, nenda et Zummal nendest ütles: nüüd
ei kela neid ükeli keif sedda teggemast,
mis nemmad on walmis mõttelnud. Se
pärast teggi Zummal sedda, nende pat
tus

tust Nou rikkuda ja keeluda, et ta ärra-
seggas soäl nende Kele: Murre, et nem-
mad teine teise Kele: Murret ei saand
meista. Ja Jummal pillas neid seält
laiale keige Ma peäle, ja nemmad jät-
sid se Linna üleseehhitamatta; sepärrast
pandi se Paiga Nimmi Ebreä: Keles
Babel, ehk Ärraseggamisse: Paik, sest et
Jehowa seäl keige Ma: ilma Kele: Mur-
de on ärrasegganud.

S. 77. Seddawisi piddid Innimesed
ennast nüüd Ma peäl laiale lautama, et
se kül nende Nou koggoniste ei olnud (S.
75.), agga Jummal Nou olli se. Püh-
has Kirjas ehk Piibli: Namatus on mit-
tu nende Ello: Paikade Nimmedest, kuh-
ho nemmad endid on seädnud ellama,
üllespandud; ja ka mitme Innimeste
Nimmed seßsamma Noa Sugguwõs-
sast: keige ennamiste nimmetakse neist
üks teis Innimesi Põlwest: Põlwe, sen-
ni

ni kui wanna Testamenti: Nja Põppetus-
sesse, kui se tootud Ma: ilma Innisteg-
gia (S. 31.) sai Neitsist Mariast Ilmale
todud.

S. 78. Noa kolmest Pojast tulles siis
se tähhele panna, kelle Nimmi Sem olli
(S. 55.), üks wagga ja Jummalä kart-
lik Innimenne (1 Mos. 9, 26); sadda
Aastad olli ta wanna, kui temmale sün-
dis üks Poeg, Arpaksad Nimmi, kaks
Aastad pärrast Wee: Upputus. Ja Sem
ellas pärrast sedda weel wiis sadda Aas-
tad, ja sünnitas Poegi ja Tüttrid: nen-
da et ta keik ühtekokko mannaiks sai täis
kuus sadda Aastad, ja surri ärra. Tem-
ma Poeg Arpaksad ellas agga nellisad-
kolmkümmend ja kahheksa Aastad. Sel-
le üks Poeg olli Eela; se sai mannaiks
nellisa da kolmkümmend ja kolm Aastad.

S. 79. Eela Poeg Eber (kellest Ebreä
Kahwas omma Nimmi sanud), ellas nel-

lisadda, fuuskümmend ja nelli Aastad, ja temma üks Poeg Peleg ei ennam, kui kakssadda, kolmkümmend ja ühheksa Aastad, nenda et Innimeste Ello-Päwad jälle jo paljo wähhemaks jaid (S. 73.). Pelegi Poeg Neu ellas nendasammoti kakssadda, kolmkümmend ja ühheksa Aastad, ja temma Poeg Serug kakssadda ja kolmkümmend. Selle üks Poeg, Naor Nimmi, ei olnud wannem, kui üksfadda, nellikümmend ja kahheksa Aastad, kui ta surri; agga Naori Poeg Tera ellas kakssadda ja wiis Aastad. Temma üks Poeg olli Abraam, se ellas üksfadda seitsekümmend ja wiis Aastad, ja temma Wennad ollid Naor ja Haran; ja Haranil olli üks Poeg Lor Nimmi. Meist tulleb nüüd rohke minne rädida.

Wies

Wies Peatük. Abraamist ja Lottist.

S. 80.

Abram ehk Abraam olli jälle üksford üks wagga ja Jummalafartlik Innimenne (S. 53.); agga temma ellas nissuguste Gelsis, kes selle õige tõsiselt Jummalat teenistust ollid mahhajätnud, ja teisi Aiso hakanud Jummalaks nimetama, ja Jummalat wiisi auustama. Sepärrast ütles Jummal Abraami wasto: Minne omma Maalt, ja omma Sugulaste Gelsist, ja omma Issa Kolaist ärra, senna Male, mis ma sulle tahhan näidata; ja matahhan sind, ehk sinno Suguwõssa, sureks Nahwaks tehha, ja sind õnnistada, ja sinno Nimme sureks tehha, ja sinno kes peawad Feik Suguwõssad Ma peäl õnnistud sama,

X 5

se

se on, et temma Suggust üks piddi wäärt
arwatud sama, sedda Duniesteggiat Al-
male tua, kes Paradisi Aedas jo tootud
olli (S. 77.), ja Kurrati Pea piddi rõh-
huma, ehk Innimesed temma Melewal-
last ärrapeastma (S. 31.).

S. 81. Abraam oli sündinud Uri Piin-
nas Kaldea Maal; se olli Kanaani
Maast ennamiste Homiko pool; seält
läks temma, ja ta Issa Tera, ja ta
Naene sara, ja temma Wenna. Poeg
Lot essite Mosepotamia Male, Harani-
Piina, se olli Uri Piinast Pohja pool
peäle kahheksakümme Wennikoorma;
siina jäi ta Issa Tera ellama, ja surri ka
Haranis. Agga Abraam wöttis Jum-
mala Kasso peäle, Sarat ja Lotti, ja
keif nende Warrandust, ja keif need
Waimud ehk Perre, mis nemmad en-
nestele ollid Haranis saatnud, ja läksid
seält wälja kaima Loune pole, nenda et
Kal-

Kaldea. Ma neile jäi kõrwale Homiko-
pole, ja kaisid, senni kui nemmad said
Kanaani Male Seäl näitas Jummal
ennast Abraamile ja ütles: Se on se Ma,
ehk seddasamma Maad tahhan ma sinno
Suggule anda.

S. 82. Abraam lõi siis senna mitmes
Paikas ommad Telkid, üles, ja kais
ikka peäle Loune pole, senni kui se sündis,
et Nalg olli seäl Maal, ja wägga kange
Nalg, siis läks Abraam Egiptusse. Ma-
le, et temma seäl kui woõras pidi ella-
ma. Kui se Egiptusse Kuningas tedda
seält hakkas ärrasaatma, siis tuli A-
braam sa temma Naene, ja keif mis
temmal olli, ja Lot temmaga, jälle tag-
gasi Kanaani Male, senna Paika, kus
temma Telkid keige essiti ollid olnud
Peteli ja Ali Piina wahhel, ja kühho ta
Jummala Aluks ühhe Altari oke ehhi-
tand. Ja Abraam kulus seäl Jehowa

Mimne, se on, ta õppetas Innimesesi,
Jehowat, sedda ellawat Jummalat te-
nida (S. 50.).

S. 83. Jummal olli Abraami ja Lotti
wägga rohkesti õnnistand nende Tee-
Käimiste peäl, keigesugguste Asjade po-
lest, nenda et õõldasse: Abraam olli wäg-
ga rikkas Lojustest, ja Hõbbedast ja Kul-
last; ja Lottil, kes Abraamiga käis olli
ka palju Puddolojusfid, ja weikfid ja
Telka; nenda et se Ma ei suutnud neid
mitte ühheskõus kanda, et nemmad ollef-
fid woinud ühhes seäl ellada, sest et nen-
de Warrandust palju olli. Ka olli mit-
tokord Riido Abraami Karjaste wahhel
ja Lotti Lojuste Karjaste wahhel.

S. 84. Abraamil ei olnud sest Rõmo,
sest et ta Jummalat kartis, ja hea Me-
lega Rahho sees püdis ellada. Sepär-
rast ütles temma Lotti wasto: Ärgo olgo
Riido minno ja sinno wahhel, ja minno
Kar-

Karjaste ja sinno Karjaste wahhel, sest
meie olleme Wennaßed ehk Suggula-
sed; Eks keik se Ma olli tühhi sinno ees?
Lahku nüüd minnust ärra; lähhed sa
wassakut Rät, siis lähhen minna parre-
mat Rät, ja lähhed sa parremat Rät, siis
lähhen minna wassakut Rät. Siis Lot
wastas keik Jordani Jõe äärsel lagge-
dat Kohta läbbi; ja et seäl keiges Pai-
kus Wet olli, ja Loidast temma Lojuste-
le, siis Lot wallitses ennesele keik sedda
laggedat Kohta, ja nemmad lahkusid tei-
ne teisest ärra; Abraam jäi ellama Kanaa-
ni Male, ja Lot jäi ellama selle laggeda
ehk tassase Ma Linnadesse, ja ldi ommad
Telgid ülles Sodoma-Linnast sadit.

S. 85. Pärast sedda olli Lot ellamas
Sodoma-Linna sees; agga Sodoma-
Mehhed ollid wägga furjad ja pattused
Jummala ees; sepärast ei tulnud se tem-

male mitte heafs. Se sündis, kui Sodoma Kunningal ja temma Selttimees-
tel Sõdda tulli teiste ümberkaudo, Kuningattega, ja nemmad Taplust piddasid; et Sodoma ja Komorra Kunningad piddid pöggene ma omma Waenlaste eest, sest et nende Wäggi mahhalödi, ja Waenlasted wõtsid keik Sodoma ja Komorra, Viinnade Warrandust, ja keik nende Eoidust ja lüksid sega ärra; ja nemmad wõtsid ka Potti, Abraami Wenna, Poega, ja temma Warrandust enestega, ja lüksid ärra.

S. 86. Jummal ei tahtnud Potti weel mitte lasta hukka sada, sepärrast piddi Abraam temma Ürrapeästia ollema. Kui Abraam kulis, et Pot olli Wangi widud, siis satis ta ommad õppetud Mehhed wälja, mis temma Perres ollid sündinud ja kaswand, kolmsadda ja kahheksateistkümmend, ja ajas neid Waenlasti-
tak-

takka, ja Sõ Aeges tulli ta mitmelt po-
lelt ühtlase nende peäle ja löi neid mah-
ha, ja tõi ka taggasi Potti, ja temma Warrandust, ja Naesed ja muud Rah-
wast, ja andis Sodoma Kunningale keik temma omma jälle kätte, ja ei piddand en-
nesele sest ühtegi.

S. 87. Sellest olleksid Sodoma ja Komorra, Rahwas, ja nende Selttimeh-
hed piddand Märko wõtma, ja õppima sedda tõssist Jummalat auustama, kes neile Abraami läbbi sedda Head teggi; agga nende Ello. Wisid said ikka kurje-
maks, ja neil ei olnud ühtegi Kartust, keiksuggu häbbematta ja roppo Sõdd teh-
jes omma Lihha-tahtmisse järrel. Nende Patto. Moõt sai täis se läbbi, ja se-
pärrast piddi Jummalas Nuhtlus nende peäle tulles. Agga et Pot nende seas elas (S. 85.), siis piddi se Abraamile ette teada sama, et Jummal tedda A-
braa-

braami parrast tahtis seält ärrapeasta ja
Ellasse jätta.

§. 88. Se sündis seddawisi: Jummal
olli ennaft jo mittokord Abraamile näit-
nud õige nähtawal wiisil (§. 81.); kui
nüüd Abraam ükskord istus omma Tel-
gi ukse ees, kui Pääw pallaw olli, siis
ta näggi, kolm Meest temma Kohhal
seiswad; ta tundis pea, et üks olli Je-
howa, ja telfed ollid kaks pühhad Ingliid,
kes Innimesse Mäul siin temma ees sei-
sid. Abraam joollis sepärrast nende was-
to Telgi ukse jurest ja kummardas Mani
Jehowa ette ja ütles: Jhesand, kui ma
nüüd Armo leian so Silma eest, siis är-
ra minne mitte, pallun ma, omma Gul-
lasest möda. Et sago pissut Wet todud,
ja peske ommad Jallad, ja toetage en-
nast seie Pu alla; ja ma tahhan Leirwa
Pallokest tua, ja kinnitoge omma Süd-
da, parrast woite teie eddasi minna.

§. 89.

§. 89. Jummal olli ni helde, ja ei pan-
nud Abraami immelikud Palwed mitte
pahhaks, waid ütles temmale: Te nenda,
kui sa olled rāsinud. Nemmad jäid siin-
na Pu alla, senni kui Abraam ja Sara,
temma Naene, neile said Koga walmis-
tanud, ja nemmad sõid Abraami nähhes.
Seäl jures kulusas Jummal Abraamile
ka se rõmus Eannum, et ta ütles: Ma
tahhan tõeste jälle sinno jure tulla selsam-
mal Alasta Alal, ja Sara, so Naesel,
peab siis Poeg ollema. Sara kulis sedda
Telgi ukse tagga ja naeris isseenneses,
sest Abraam ja Sara ollid mollemad wan-
nad ja ellatand, ja neil ep olnud ahtegi
last weel sütsadit olnud.

§. 90. Se peäle need Mehked, ehk Je-
howa ja need kaks Ingliid, tousid seält ül-
les, ja watahid Sodoma pole; ja Abram
läks neudega, neid saatma. Ja Jehowa
ütles: Peaksin minna Abraami eest sed-
da

da sallaja piddama, mis minna tahhan
tehha? Eest ma tunnen tedda se polest,
et ra wõttab ommad Papsed ja omma Per-
ret faskida, et nemmad Jehowa Teed
peawad hoidma, ja et nemmad tewad õi-
gust ja mis lohhus on j. t. s. Ja siis ütles
Jehowa Abraamile: Et se Kõssendamis-
se Heäl Sodomasist ja Komorrasst suur on,
ja et nende Pattud wägga raskest on, se-
parrast tahhan ma alla minna watama,
kas nemmad keikipiddi teinud sedda Kõs-
sendamist möda, mis mo ette tulnud, ehk
mitte.

S. 91. Et Jehowa ehk se tõssine Zum-
mal ennast siin Annimesse. Mäul näitas
(S. 88.), siis rakis temma ka Zinnimes-
se Wisil; ja ei tulle seal jures koggoniste
mitte mõttelda, et Zummal otse peaks es-
siti minnema ühte Asja watama, enne kui
ta sedda diete teada saab; temma teab ja
tunneb keik tullerwad Asjadgi ette ärra;
weel

weel fergem on temmal siis sedda teada,
mis jo sündinud ja tehtud on. Abraami
Süddame Mõtted piddid se labbi teada
sama, mis temma seal jures wõttaks
mõttelda ja tehha.

S. 92. Separrast need teised Mehhed
ehk need kaks Inglid, pörasid sealt ärra
ja läksid Sodomasse; agga Abraam jäi
weel Jehowa ette seisma. Temma Meles
ulli ta Wenna. Poeg Lot, kes Sodomas
ellas (S. 85.); separrast astus Abraam
liggi, ja pallus tedda allandikkult, ja üt-
les: Kas sa tahhad ka sedda Diget selle
Dälaga lõppetada? Ehk on wahhest wiis-
kõnniend Digid seal Linnas, kas sa siis
tahhad lõppetada ja ei mitte andeks anda
selle Paigale, nende wiekõnnie õige pär-
rast, mis seal sees on? Ee olleks sulle
Teotusseks —: eks keige Ma-ilma Koh-
tomoisija ei peaks teggema, mis lohhus
ja

ja õige on? Ka se Palwe ei pandud pah-
haks (S. 89.), waid Jehowa ütles: Kui
ma seält Godoma Liinast wiiskümmend
Õiged leian, siis tahhan ma nende pär-
rast keige selle Paigale andeks anda.

S. 93. Abraam pallus se peäle ueste ja
ütles: Wata, ma ollen ettemõtnud Is-
sandaga råkida, ja minna ollen Põrm ja
Tuhk: ehk wiekümmest Õigest puduwad
wiis, kas sa tahhad siis keik se Liina är-
rarikkuda wie pärrast? Ja Jehowa üt-
les: Ei ma tahha mitte ärrarikkuda, kui
ma seält nellikümmend ja wiis saan leid-
nud. Abraam mõttis Julgust weel ennam
temmaga råkida ja ütles: Ehk wahhest
seält leitakse nellikümmend? ja pärrast sed-
da: Ehk kolmkümmend? ja siis: Ehk
kaksikümmend? ja keigewimaks ütles ta:
Ehk wahhest seält leitakse ommeiti kümme
Õiged? Õggaõhhe Palwe peäle wastas
Zum-

Zummal temmale heldeste, et ta mitte
ei tahha's sedda Paika ärrarikkuda, kui
ta ni paljo Õiged seält leiaks, kui Abra-
am nimmetas.

S. 94. Õgga se suur Zummal teadis
kõl selgeste, et seäl mitte ennam kümme
Õigedki ei olleks, ja sepärrast piddi tem-
ma Nuhtlus nende Paikade peäle tulle-
ma: siiski olli temmal se helde Mõu, et
need ilmasüta Õinged seält piddid sama
ärrapeästetud; Lot ei piddand mitte se
Nuhtluse alla sama. Sepärrast tullid
need kaks Inglid (S. 92.). Godoma Liin-
na, nendasammoti nähtawalt ehk Inni-
messe Mõul, kui nemmad Abraami jure-
ollid tulnud (S. 88.); need piddid Lotti
seält wälja saatma. Nemmad tullid õh-
to Alal siina, ja et Lot neid wägga sepär-
rast pallus, siis lüksid nemmad temma ju-
re Omajale jama.

§. 95. Sodoma Mehhed ollid neid fanainud, enne kui lot neid omma Majasse wiis. Temma wõttis neid wasto kui ühbed Jummalast läkkitud Mehhed; ta walmistas neile süa, ja nemmad sõid. Agga nemmad ei olnud ennast weel mitte mahhahetnut, siis tullid need Liina Mehhed, selle Koia ümber, ni hästi nõred kui wannad, feik Rahwas wiimsest Liina Otsast, ja hüüdsid Lotti ja ütlesid temmale: Kus on need Mehhed, kes sinis jure Oseks tulnud; to neid wälja meie Kätte j. t. s. Lot laks nende jure wälja Ukse ette, ja panni Uks ennese takka Lukko, ja ütles: Ma pallun Wennad, ärge tehke mitte Kurja! Temma püdis neid kammu Toorustega melitada, et nemmad nendest piddid Rahhul seisma, ja palus: nende Meestele ärge tehke ühtegi, sest se pärrast on nemmad mo Kattusse Warjo alla tulnud.

§. 96.

§. 96. Sedda pannid Sodoma Mehhed wägga pahhaks, ja ütlesid: Se üks ainus on tulnud kui Wodras seie ellama, ja se tahhab diete Rohhut moista! Ustu liggimale, ütlesid nemmad Lottile; nüüd tahhame sulle ennam Kurja teha, kui neile! Siis kippusid nemmad wägga Lotti peäle, ja tullid liggi, sedda Ust lahtimurdma. Agga need Inglid ehk Mehhed, kes sees ollid, pistid omma Käed wälja, ja saatsid Lotti ennese jure Kotta, ja pannid Ukse Lukko; ja löid need Mehhed, mis Koia Ukse tagga ollid, sure Pimmedussega, et nemmad ärrawässisid Ust otsema, ja ei leidnud.

§. 97. Kui nemmad said ärralainud, ja se feik waiwseks jäi, siis need Inglid rälisid Lottile, mikspärrast nemmad Jummalast senna ollid läkkitud, ja ütlesid: Meie tahhame sedda Paika ärrariikluda, sest se Küssendaminne nende pärrast on suur Jehowa

homa, ees ja Jehoma on meid laskitanud
 sedda ärrarikkuma. Ka rakisid nemmad
 Lottile, kui temmal ükski weel seal Liinas
 olles, Wäimehhi ehk muud Suggulast,
 siis ta piddi neile sedda teada wima ja neid
 ennese Seltsis sealt ärrakutsuma. Lot laks
 siis Ose wälja, ja ütles omma Wäimees-
 tele, kes temma Tüttrid piddid wõtma:
 Wõtke kätte, minge siit Paikast wälja,
 sest Jehoma rikkub se Liina ärra. Ag-
 ga nemmad pannid sedda Maeruks, ja
 ta olli omma Wäimeeste Melest, kui
 heidaks ta nalja. Nenda Lot tuli ilma
 nendeta taggasi jälle.

S. 98. Kui nüüd hakkas koitma, siis
 kaskisid need Inglid Lotti jouda, ja üt-
 lesid: Touse ülles, wotta omma Maene
 ja omma kaks Tütart, mis sul siin on,
 et sind se Liina Üllekohto lābbi ei lõp-
 petada. Ja kui ta weel seal wibis, siis
 hakkasid need Inglid nende keelide Rät-
 te

te linni, sest et Jehoma Lottile Armo
 andis; ja nemmad wisid neid wälja ja
 jätisid neid Liina tahha. Seal Jehoma
 ütles Lottile: Katsu, et sa omma Hin-
 gega peäsed, ja ärra wata mitte ennese
 tahha, ja ärra jä mitte seisma keige se
 Laggeda peäle; katsu, et sa peäsed siin-
 na Mäele, et sind ei lõppetada!

S. 99. Agga Lot ütles: ei mitte, pal-
 lun ma, Issand! Et wata, so Sullane
 on Armo leidnud so Silma eest, ja sa
 oled omma Heldust sureks teinud, et sa
 mo Hinge oled Elusse jätanud; ja min-
 na ei woi mitte siina Mäele ärrapeäse-
 da, et mitte se õnnetus minnusse ei pu-
 tu, ja et ma ärra ei surre. Et wata, se-
 sumane Liin on liggi siina pöggeneda, ja
 sesamma on weike, eks se polle weike, et
 mo hing woiks Elusse jada? Jummal
 lubbas sedda temmale ja ütles: Wata,
 ma pean Luggu sinust ka sellesinnatse
 Usja

Asia sees, et ma sedda Liina ümber ei
lõ, mis sa oled rākinud; agga tõtta,
katsu, et sa siina peäsed, sest minna ei
voi ühtegi tehha, enne kui sa senna saad.
Sepärrast pandi selle Liina Nimmi
Saar, se on Weike ehk piäsoke Liin, se
pärrast, et lot ütles: ehk se polle weike.

S. 100. Pääw olli tousnud Ma peäl,
kui Lot Soari Liina sai. Ja Jehowa
lastis Sodoma peäle, ja Komorra peäle
saddada Weäwolit ja tuld Jehowa Käest
Taewast, ja löi need ammad Liinad üm-
ber, ja keik se Laggeda Kohha seäl üm-
berkaudo, ja keik, mis Maast olli kas-
wanud, nenda et nemmad hopis Ma
peält ärrakaddusid, ja ärrawausid, ja
et üks haisew Järw seäl Paikas on tän-
napäwani, kus enne sdda need Liinad
keik ollid, ja ni wägga rõmus ja kallis
Ma, et sõldakse: enne kui Jehowa So-
doma

doma ja Komorra Liina ärrarihtus, olli
se kui Jehowa Kohho, Aed.

S. 101. Abraam kartis käl, et seäl
mitte kumme Oigede ei piddand leitama,
nenda kui ta wimal's omma Patro'e sees
Jummala ette olli nimmerand (S. 93.);
sepärrast tousis Abraam homiko warra
ülles, ja läks senna Paika, kus ta se
Pääw enne sedda, Jehowa ees olli seis-
nud: ja wastas Sodoma ja Komorra
pole (kus Adama Liin ja Seboimi Liin
ka weel ollid) ja ta näggi, et selle Ma
Suits tousis kui Ahjo-Suits. Oh! kui
suur wõis temma Süddame Kurwastus
siis olla, sest et Lot, temma Wenna-
Poeg olli Sodoma Liinas ellamas! Ag-
ga Jummal trööstis tedda selle polest,
nenda et sõldakse: Jummal mõtles A-
braami peäle, ja satis temma pärrast
Lotti keskelt seält übertõmisest ehk Ar-
ra-

rahufkamisest ärra, kui ta need Viimad
ärrarikkus, kus Lot ka sees elas.

S. 102. Lotti Naene watas temma ju-
rest taggasi, ja sai Gola, Sambaks;
sest Jummal olli ütelnud Lottile, et üks
ei ei piddand ennese tahha watama (S.
98.): nenda Lot peasis agga omma kah-
he Tüttriga ellusalt Soari Viina (S. 100.).
Seäl ta näggi ka pea, et need Innimes-
sed kurjaste ellasid, sepärrast kartis ta So-
aris ellada, ja läks seält ülles ja elas Mäe
peäl ühhe Kopa sees, (se on ühhe sure Ma-
alluse Alugo sees,) temma ja temma kaks
Tüttart, ilma mu Innimesse Seltsita,
nenda kui Piibli Ramatus on üllespan-
dud 1 Mos. 19, 31: 38.

S. 103. Abraam ei wolnud, ehk tem-
ma Südda ei kaännud, senna liggidale
jada ellama; temma Meel olli wägga
halle se peäle, kui ta senna watas, ja
omma Mele tulletas, mis kallis Ma-
Koh

Koh se olli olnud (S. 100.), ja Innimes-
te Kurjusse pärrast nüüd hopis olli Ma
peält ärrakautud. Temma läks seält ärra,
ja elas kui Wobras Kerari Viinas,
Wilistide Rahwa Maal, mitto Päwa
ehk kaua Aego.

S. 104. Kui ühhe wagga Innimesse
Kurwastus feigesurem, siis on se Ri-
mustaminne Jummalast ka tõeste liggi.
Sedda sai Abraam siin ka nähha, sest
nüüd tuli se Aeg kätte, et Jummal tem-
male ta Naesest Sarast ühhe Poia tah-
tis anda (S. 89.), kellest se suur Rahwas
Ma peäle piddi tulles (S. 80.), ja kel-
le pärrast kellest se Kanaani-Ma piddi ol-
lema (S. 81.), kus Abraam jo mitto
ford kui Wobras olli sees ellanud.

S. 105. Seitsetümme ja wiis Aas-
tad olli Abraam wanna olnud, kui ta
Haranist wälja läks Kanaani-Male
feige-

keigeesimest korda (S. 81.); ja täis sad-
da Aastad olli Abraam wanna, kui tem-
ma Poeg Isaac temmale sündis. Kui
mittokord Jummal temmale selle Wah-
he Alia sees sedda ilka tootas ja kulusas,
tahhame nüüd järrestikko tähhele panna.

S. 106. Essite sündis se warsti pärast
sedda, kui Lot olli Abraamist ärralahka-
nud (S. 84.), et Jummal ütles Abraa-
mi wasto: Tõsta nüüd ommas Silmad
ülles, ja wata sest paigast, kus sa olled,
Pohja pole, ja Põune pole, ja Homiko-
pole ja Ohto pole; Ma tahhan teid se
Ma, mis sa nääd, (nenda kui seal kõr-
ge Mäggede peält wois kaugele nähha),
sinnule ja sinno Suggule iggawessiks A-
jaks ja PärRANDUSSEKS anda; ja tahhan so
Suggu nenda paljudeks panna, kui Mul-
la-Põrmo; kui nüüd legi Nulla-Põrmo
ehk Tolmo woib ärraluggeda, siis peab sin-

no Suggu ka sama ärraloetud. Wõtta
kätte, kui se Ma läbbi pitkuti ja laiuti,
sest sinnule tahhan ma sedda anda, sei on,
sinno Sugguwõksale pärastst sind.

S. 107. Mendasamma selgeste kulusas
Jummal sedda Abraamile ka siis jälle,
kui Abraam Lorti sai ärropeästnud Co-
doma Kuninga Maenlaste Kõest (S. 86.),
ja kui ta wägga kurb olli, et ta ilma Laps-
seta ellas, ja et temma Perre-üllema-
taja Poeg se Wiisiga ta Pärria olleks.
Siis Jummal ütles temmale ühhes Mäg-
gemisses: Se ei pea mitte so Pärria ol-
lema, waid se agga, kes sinno Ibhust
rulleb. Ja Jummal wiis tedda wälja
Due ja ütles: Et wata Taewa pole ja
loe need Tähhed: Kas sa woid neid lug-
geda? Nenda peab ka sinno Suggu ol-
lema, paljo ja ilma arwamatta.

S. 108. Seal jures ütles Jummal
ka

Ja sedda Abraamile: Sedda pead
töeste teädma, et sinno Suggu peat
woõras olla ühhe Ma sees, mis nen-
de parralt ep olle, ja nemmad sunniwad
neid tenima ja waenawad neid; nellu-
sadda Aastad, — ja parrast sedda pea-
wad nemmad seält wäljammennema sure,
Warrandussega, — ja neljandama Põl-
we-Rahwas peawad seie taggasi tulle-
ma, sest et Emori ehk Kanaani Ma-
Rahwa ülekohhus ei olle weel täis tä-
nni.

(Tullemal aastal ennem.)

